

19 lipca 2019 r.

**Stanowisko UKNF w sprawie metody wyznaczania wskaźników referencyjnych
oraz ciągłości WIBOR**

Od dnia 1 stycznia 2018 roku na terenie Unii Europejskiej został wprowadzony nowy standard w zakresie opracowywania wskaźników referencyjnych, którego podstawą prawną jest Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/1011 w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych (dalej: „BMR”).

Głównym celem przyświecającym organom unijnym podczas prac nad BMR była potrzeba zwiększenia ochrony konsumentów. Realizacji tego postulatu mają przede wszystkim służyć wymogi dotyczące metody wyznaczania wskaźnika referencyjnego oraz objęcie nadzorem nowej kategorii podmiotów jakimi są administratorzy wskaźników referencyjnych.

Przepisy BMR stanowią, że opracowywanie wskaźników referencyjnych ma odbywać się na podstawie metody, która będzie przejrzysta i odporna na manipulacje. W tym celu BMR wymaga, aby wskaźniki referencyjne były wyznaczane z uwzględnieniem rzeczywistych transakcji przeprowadzanych na danym rynku oraz w sposób maksymalnie dokładny i wiarygodny mierzyły realia ekonomiczne.

UKNF (dalej też „organ nadzoru”) podkreśla, że jedną z głównych cech metody opracowywania wskaźników referencyjnych powinna być jej elastyczność, ponieważ otoczenie ekonomiczne, w którym funkcjonują rynki finansowe podlega nieustannym zmianom. W związku z powyższym metody wyznaczania wskaźników referencyjnych muszą w sposób płynny adaptować się do zmiennej rzeczywistości. W efekcie ma to zapewnić, że wskaźnik referencyjny zachowuje swoją odporność na manipulacje poprzez utrzymywanie ciągłego związku z płynnym obszarem rynku finansowego. W świetle BMR nieodzowne jest to, aby wskaźnik referencyjny – który dotąd mierzył rynek, na którym z czasem brakuje płynności – ewoluował w zakresie stosowanej metody jego wyliczenia. BMR przewiduje, że administrator winien dokonywać przeglądu metody wyznaczania wskaźnika co najmniej raz na dwa lata. W ocenie UKNF pozwala to na zwiększenie jakości i przejrzystości wskaźników referencyjnych stosowanych przez podmioty nadzorowane. Warto podkreślić, iż z uwagi na fakt, że ewolucja powinna być immanentną cechą każdego wskaźnika referencyjnego, nie można w tym kontekście mówić o zaburzeniu jego ciągłości.

UKNF pragnie również wskazać, iż BMR przewiduje, że każdy podmiot zamierzający działać jako administrator wskaźnika referencyjnego w stosownych terminach powinien zwrócić się do organu nadzoru z wnioskiem o udzielenie zezwolenia lub rejestrację. Jednakże do 1 stycznia 2020 roku podmioty już opracowujące wskaźniki referencyjne korzystają z okresu przejściowego, zaś w odniesieniu do kluczowych wskaźników referencyjnych na poziomie UE

zapadła zgoda co do przedłużenia tego okresu o kolejne dwa lata, tj. do 31 grudnia 2021 r. Okres przejściowy pozwala podmiotom dotąd opracowującym wskaźniki referencyjne dokonać niezbędnych prac w zakresie dostosowania metody do wymogów BMR, a także złożyć odpowiedni wniosek do organu nadzoru. Właściwy organ w ramach procesu wydawania zezwolenia bądź rejestracji oraz późniejszego bieżącego nadzoru ocenia m.in.: polityki kontroli wewnętrznej administratora oraz zapobiegania konfliktowi interesów, jak też metodę i transparentność całego procesu opracowywania wskaźników.

W ocenie UKNF powyższe wymogi BMR – dotyczące ewolucji metody oraz poddania nadzorowi publicznemu administratorów wskaźników referencyjnych – stanowią bardzo ważne elementy ochrony nieprofesjonalnych uczestników obrotu gospodarczego.

Konsument powinien być informowany w przejrzysty sposób o stosowaniu jako odniesienie wskaźnika referencyjnego w umowach kredytowych. Odpowiednie przepisy zawiera ustawa o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami oraz dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE w sprawie umów o kredyt konsumencki. Zgodnie z ich normami na kredytodawcy ciąży obowiązek przekazania konsumentowi informacji o nazwie wskaźnika referencyjnego i jego administratora. Natomiast definiowanie i opis metody wyznaczania wskaźnika są zadaniami, które realizuje administrator.

WIBOR jest kluczowym wskaźnikiem referencyjnym od dnia wejścia w życie rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2019/482, tj. od 26 marca 2019 r. Odnosząc się do opracowywania tego wskaźnika UKNF pragnie podkreślić, że w świetle przepisów BMR nie diagnozuje ryzyka zagrożenia ciągłości wspomianej stawki. Stopniowe i ewolucyjne dostosowanie metody jej opracowywania, tak aby wspomniany wskaźnik lepiej odzwierciedlał właściwe dla niego realia gospodarcze – w ocenie UKNF – nie stanowi istotnej zmiany metody wyznaczania. Organ nadzoru wskazuje, że inne wskaźniki referencyjne stosowane w UE, jak np. LIBOR czy EURIBOR, także przeszły lub przechodzą zmiany, ukierunkowane na wypracowanie metody dokładniej oddającej koszt hurtowego finansowania banków. Wprowadzone na rynkach międzynarodowych zmiany są postrzegane przez administratorów wskaźników referencyjnych, jak i przez właściwe organy nadzoru jako składowe rozwoju wskaźników, które nie zaburzają procesu ich opracowywania.

UKNF podkreśla, że oczekiwaniem organu nadzoru jest efektywne dostosowanie zasad wyznaczania istniejących już na polskim rynku finansowym wskaźników referencyjnych do wymogów BMR. Z uwagi na fakt, iż WIBOR jest wpisany do wykazu kluczowych wskaźników referencyjnych, szczególnie ze względu na skalę jego wykorzystania w kredytach hipotecznych udzielonych konsumentom, UKNF ponownie informuje, że oczekuje od podmiotu opracowującego ten wskaźnik złożenia wymaganego przepisami BMR wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności jako administrator do końca 2019 r.

Organ nadzoru zauważa, że uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności jako administrator wskaźnika referencyjnego, choć niezbędne, to nie może być rozumiane jako kończące proces modyfikowania metody wyznaczania danego wskaźnika. Stosownie do przepisów BMR takie zmiany muszą być kontynuowane, a dbałość o stabilność finansową

i pewność obrotu gospodarczego nakazują by odbywały się one stopniowo i ewolucyjnie. Dlatego UKNF oczekuje dalszego doskonalenia metody opracowywania wskaźnika referencyjnego stopy procentowej, tak aby była łatwo adaptowalna do zmieniających się realiów gospodarczych.